

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2736/2565

พนักงานอัยการจังหวัดสตูลโจทก์ นางสาว ช.จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.อ. มาตรา 2, พ.ร.บ.โรงแรม พ.ศ. 2547 มาตรา 15, ป.อ. มาตรา 78, ป.อ. มาตรา 29, ป.อ. มาตรา 30, ป.วิ.อ. มาตรา 195, พ.ร.บ.โรงแรม พ.ศ. 2547 มาตรา 59

ย่อ / หลักกฎหมาย

คดีนี้ เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2561 จำเลยกระทำความผิดฐานประกอบธุรกิจโรงแรมโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ภายหลังคดีถึงที่สุด ต่อมาเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562 ได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 6/2562 สรุปใจความว่า รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการประกอบอาชีพสุจริตของชุมชนเพื่อให้เศรษฐกิจมีความคล่องตัวเกิดการกระจายรายได้ เกิดการสร้างงาน...ตามหลักการดังกล่าวปรากฏว่ามีผู้นำอาคารมาให้บริการเป็นที่พักแก่ประชาชนตลอดจนใช้บ้านเรือนที่อยู่อาศัยให้บริการในรูปแบบของโรงแรมตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อหารายได้ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการได้โดยถูกต้อง ซึ่งเห็นควรให้โอกาสดำเนินการเสียให้ถูกต้องภายในระยะเวลาและตามเงื่อนไขที่กำหนดอันจะทำให้กิจการเหล่านี้เข้ามาอยู่ในระบบ จึงได้กำหนดไว้ในข้อ 2 (1) ของคำสั่งดังกล่าว ให้ผู้ประกอบการโรงแรมซึ่งใช้อาคารในการประกอบธุรกิจโรงแรมอยู่ในวันก่อนที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ และอาคารนั้นมีลักษณะเป็นการฝ่าฝืนประกอบธุรกิจโรงแรมโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 วรรคหนึ่ง แห่ง พ.ร.บ.โรงแรม พ.ศ. 2547 ไปแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบถึงการฝ่าฝืนและดำเนินการปรับปรุงระบบความปลอดภัยด้านอัคคีภัยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 47 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 แล้วติดตั้งเครื่องดับเพลิงแบบมือถือ 1 เครื่องต่อพื้นที่อาคารไม่เกิน 200 ตารางเมตร ทุกระยะไม่เกิน 30 เมตร แต่ไม่น้อยกว่าชั้นละ 2 เครื่อง ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับพร้อมทั้งยื่นเอกสารหรือหลักฐานเพื่อประกอบการตรวจสอบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด ซึ่งต่อมามีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นเอกสารหรือหลักฐานของผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม ซึ่งมีอาคารที่มีลักษณะตามข้อ 2 ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติและตามเอกสารท้ายคำร้องหมายเลข 2 ของจำเลยที่เสนอต่อศาลเป็นหนังสือขององค์การบริหารส่วนตำบล ก. ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2562 เรื่อง การแก้ไขอาคารตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 6/2562 หนังสือดังกล่าวเป็นเอกสารของทางราชการ โจทก์ได้รับสำเนาคำร้องพร้อมเอกสารดังกล่าวของจำเลยไว้แล้วมิได้โต้แย้งความถูกต้อง และ ท. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ก. ผู้ลงนามในเอกสารได้แถลงรับรองเอกสารดังกล่าวต่อศาลชั้นต้นตามรายงานกระบวนการพิจารณา ลงวันที่ 30 มกราคม 2563 จึงรับฟังเอกสารนั้นเป็นพยานหลักฐานได้ว่า จำเลยได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทราบถึงการฝ่าฝืนประกาศกระทรวงมหาดไทยแล้ว และต่อมานายกองค์การบริหารส่วนตำบล ก. ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีหนังสือแจ้งต่อจำเลยว่า ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบล ก. ได้ดำเนินการตรวจสอบอาคารที่ใช้ประกอบกิจการโรงแรมตามหนังสือแจ้งประกาศกระทรวงมหาดไทย องค์การบริหารส่วนตำบล ก. ได้ดำเนินการตรวจสอบแล้วผลปรากฏว่าสถานที่ประกอบกิจการของจำเลยได้รับการดำเนินการแก้ไข ตาม

อาคารที่มีลักษณะตามข้อ 2 วรรคหนึ่ง ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาตินี้ถูกต้องเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าว ข้อ 4 กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจโรงแรมซึ่งผ่านการตรวจสอบจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้ว ได้รับยกเว้นโทษอาญาสำหรับความผิดตามข้อ 2 ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ดังนี้ ถือว่าเป็นเรื่องที่มีกฎหมายบัญญัติในภายหลังบัญญัติให้การกระทำของจำเลยไม่ต้องรับโทษ จำเลยจึงพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา 2 วรรคสอง ส่วนที่จำเลยขอคืนเงินค่าปรับนั้น กรณีของจำเลยต้องตามบทบัญญัติของ ป.อ. มาตรา 2 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังการกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวได้แยกผลของการกระทำความผิดและการบังคับโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วออกจากกัน กล่าวคือ ในส่วนของการบังคับตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุดนั้น หากมีส่วนที่ใดที่ยังค้างระหว่างการบังคับ ก็ให้การบังคับนั้นสิ้นสุดลง ไม่มีการบังคับในส่วนที่ค้างอยู่อีกต่อไปเท่านั้น หากได้มีผลให้หรือพ้นการบังคับโทษที่เสร็จสิ้นไปแล้วขึ้นมาพิจารณาใหม่ โทษที่ได้รับมาแล้วต้องถือว่ายุติไปตามผลของคำพิพากษา ดังนั้น ค่าปรับที่จำเลยได้ชำระไปตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นถือว่าการบังคับโทษปรับในส่วนนั้นเสร็จสิ้นแล้วจำเลยจึงไม่อาจถอนคืนได้

คำพิพากษา

คดีสืบเนื่องมาจากศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง, 59 ปรับ 10,000 บาท จำเลยให้การรับสารภาพ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงปรับ 5,000 บาท และปรับอีกวันละ 1,000 บาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ หากไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29, 30 ริบของกลาง จำเลยยื่นคำร้องและแก้ไขคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งคืนเงินค่าปรับที่จำเลยชำระนับถัดจากวันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาเป็นต้นไปจนถึงปัจจุบัน โจทก์ยื่นคำคัดค้านขอให้ยกคำร้อง ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้อง จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 9 พิพากษายืน จำเลยฎีกา โดยผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาและลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นอนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า จำเลยประกอบธุรกิจโรงแรม โดยไม่ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน อันเป็นความผิดพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง, 59 ศาลชั้นต้นพิพากษาปรับจำเลย 10,000 บาท เมื่อลดโทษให้กึ่งหนึ่งแล้ว คงปรับ 5,000 บาท และปรับอีกวันละ 1,000 บาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ อาคารที่ใช้ประกอบธุรกิจโรงแรมของจำเลยอยู่ภายใต้กฎกระทรวง ฉบับที่ 35 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ต่อมา มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 6/2562 เรื่อง มาตรการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานการประกอบธุรกิจโรงแรมบางประเภท ณ วันที่ 12 มิถุนายน 2562 คดีมีปัญหาคือต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยว่ามีเหตุกำหนดโทษให้จำเลยใหม่ในความผิดตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง, 59 หรือไม่ โดยจำเลยฎีกาว่า จำเลยได้รับประโยชน์จากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 6/2562 เรื่อง มาตรการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานการประกอบธุรกิจโรงแรมบางประเภท ซึ่งออกคำสั่งเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562 แม้จำเลยจะ

หยิบยกคำสั่งดังกล่าวขึ้นกล่าวอ้างภายหลังและคดีนี้ถึงที่สุดตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นแล้วก็ตาม แต่จำเลยกำลังรับโทษปรับตามคำพิพากษาดังกล่าวอยู่ หากปรากฏตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังว่าจำเลยไม่ต้องรับโทษในการกระทำของจำเลยในความผิดตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง, 59 แล้ว ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 วรรคสอง จำเลยย่อมมีสิทธิที่จะร้องขอต่อศาลให้กำหนดโทษเสียใหม่ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังได้ เพราะเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 195 วรรคสอง คดีนี้เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2561 จำเลยกระทำความผิดฐาน ประกอบธุรกิจโรงแรมโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ภายหลังคดีถึงที่สุด ต่อมาเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562 ได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 6/2562 มีใจความสรุปได้ว่า รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการประกอบอาชีพสุจริตของชุมชนเพื่อให้เศรษฐกิจมีความคล่องตัวเกิดการกระจายรายได้ เกิดการสร้างงาน ขณะเดียวกันก็ลดความขัดแย้งในชุมชนและจัดให้กิจการที่อยู่ในระบบเข้ามาอยู่ในระบบให้ถูกต้องตามกฎหมาย มีการบริหารจัดการที่ดีและมีการตรวจสอบควบคุมโดยรัฐ ตามหลักการดังกล่าวนี้ปรากฏว่ามีผู้นำอาคารมาให้บริการเป็นที่พักแก่ประชาชน ตลอดจนใช้บ้านเรือนที่อยู่อาศัยให้บริการในรูปแบบของโรงแรมตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อหารายได้ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการได้โดยถูกต้อง ซึ่งเห็นควรให้โอกาสดำเนินการเสียให้ถูกต้องภายในระยะเวลาและตามเงื่อนไขที่กำหนดเช่นเดียวกับที่เคยมีกฎหมายผ่อนผันในเรื่องอื่นทำนองเดียวกัน อันจะทำให้กิจการเหล่านี้เข้ามาอยู่ในระบบ จึงได้กำหนดไว้ในข้อ 2 (1) ของคำสั่งดังกล่าว ให้ผู้ประกอบการโรงแรมซึ่งใช้อาคารในการประกอบธุรกิจโรงแรมอยู่ในวันก่อนที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ และอาคารนั้นมีลักษณะเป็นการฝ่าฝืน ประกอบธุรกิจโรงแรมโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 ไปแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบถึงการฝ่าฝืนและดำเนินการปรับปรุงระบบความปลอดภัยด้านอัคคีภัยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 47 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 แล้วติดตั้งเครื่องดับเพลิงแบบมือถือ 1 เครื่อง ต่อพื้นที่อาคารไม่เกิน 200 ตารางเมตร ทุกระยะไม่เกิน 30 เมตร แต่ไม่น้อยกว่าชั้นละ 2 เครื่อง ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับพร้อมทั้งยื่นเอกสารหรือหลักฐานเพื่อประกอบการตรวจสอบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด ซึ่งต่อมาได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นเอกสารหรือหลักฐานของผู้ประกอบการโรงแรมซึ่งมีอาคารที่มีลักษณะตามข้อ 2 ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าวและตามเอกสารท้ายคำร้องของจำเลยที่เสนอต่อศาลเป็นหนังสือขององค์การบริหารส่วนตำบล ก. ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2562 เรื่อง การแก้ไขอาคารตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 6/2562 หนังสือดังกล่าวเป็นเอกสารของทางราชการ โจทก์ได้รับสำเนาคำร้องพร้อมเอกสารดังกล่าวของจำเลยไว้แล้ว มิได้โต้แย้งความถูกต้อง และนายทวี ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ก. ผู้ลงนามในเอกสารได้แถลงรับรองเอกสารดังกล่าวต่อศาลชั้นต้นตามรายงานกระบวนการพิจารณา ฉบับลงวันที่ 30 มกราคม 2563 จึงรับฟังเอกสารนั้นเป็นหลักฐานได้ว่า จำเลยได้แจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบถึงการฝ่าฝืนประกาศกระทรวงมหาดไทยแล้ว และต่อมานายกองค์การบริหารส่วนตำบล ก. ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่น ได้มีหนังสือแจ้งต่อจำเลยว่า ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบล ก. ได้ดำเนินการตรวจสอบอาคารที่ใช้

ประกอบกิจการโรงแรมตามหนังสือแจ้งประกาศกระทรวงมหาดไทย องค์การบริหารส่วนตำบล ก. ได้ดำเนินการตรวจสอบแล้วผลปรากฏว่า สถานที่ประกอบกิจการของจำเลยได้ดำเนินการแก้ไขตามอาคารที่มีลักษณะตามข้อ 2 วรรคหนึ่ง ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาตินี้ถูกต้องเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าว ข้อ 4 กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจโรงแรมซึ่งผ่านการตรวจสอบจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้ว ได้รับยกเว้นโทษอาญาสำหรับความผิด ตามข้อ 2 ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ดังนี้ ถือว่ากรณีเป็นเรื่องที่มีกฎหมายบัญญัติในภายหลังบัญญัติให้การกระทำของจำเลยไม่ต้องรับโทษ จำเลยจึงพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 วรรคสอง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 9 พิพากษามานั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วยฎีกาข้อนี้ของจำเลยฟังขึ้นมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยประการต่อมาว่า จำเลยมีสิทธิขอคืนเงินค่าปรับหรือไม่ เห็นว่า กรณีของจำเลยต้องตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังการกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวได้แยกผลของการกระทำความผิดและการบังคับโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วออกจากกันกล่าวคือ ในส่วนของการบังคับตามคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นหากมีส่วนใดที่ยังค้างระหว่างการบังคับ ก็ให้การบังคับนั้นสิ้นสุดลง ไม่มีการบังคับในส่วนที่ค้างอยู่อีกต่อไปเท่านั้น หากได้มีผลให้หรือพ้นการบังคับโทษที่เสร็จสิ้นไปแล้วขึ้นมาพิจารณาใหม่อีกแต่อย่างใด โทษที่ได้รับมาแล้วต้องถือว่ายุติไปตามผลของคำพิพากษา ดังนั้น ค่าปรับที่จำเลยได้ชำระไปตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นถือว่าการบังคับโทษปรับในส่วนนั้นเสร็จสิ้นแล้ว จำเลยจึงไม่อาจถอนคืนได้ ฎีกาข้อนี้ของจำเลยฟังไม่ขึ้น อนึ่ง โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 มาตรา 15, 59 ซึ่งเป็นเรื่องของการประกอบธุรกิจโรงแรมโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ดังนั้น ของกลางต่าง ๆ ในคดีนี้ คือ บัตรลงเวลาพนักงานโรงแรม ใบแสดงราคาห้องพักผ่านอินเทอร์เน็ต ใบเสร็จรับเงิน เมนูแสดงราคาอาหาร ทะเบียนผู้เข้าพัก นามบัตรและเอกสารโฆษณาทางอินเทอร์เน็ต จึงไม่ใช่ของกลางที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือได้มาจากการกระทำความผิดซึ่งศาลจะใช้อำนาจจับได้ ที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาให้รับของกลางและศาลอุทธรณ์ภาค 9 พิพากษายืนมานั้นจึงไม่ชอบ สมควรแก้ไขให้ถูกต้อง พิพากษากลับว่า จำเลยพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง, 59 ยกคำขอให้รับของกลาง คำขออื่นให้ยก

องค์คณะ

ไชยยศ วรนนท์ศิริ · สมเกียรติ ตั้งสกุล · นพเรศ พันธุ์นรา

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/2736/2565>